

ΑΡΧΑΪΚΗ ΕΠΟΧΗ

750 – 480 π.Χ.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Οι πόλεις-κράτη που συγκροτήθηκαν στον ελλαδικό χώρο είναι αποτέλεσμα των **κοινωνικών**, **οικονομικών** και **πολιτικών** συνθηκών της ομηρικής εποχής, οι οποίες ήταν διαφορετικές από περιοχή σε περιοχή. Μετά το πέρας των μετακινήσεων των ελληνικών φύλων σε όλο τον χώρο που περιβάλλει το Αιγαίο, δημιουργήθηκαν σταδιακά οι **πόλεις-κράτη**. Οι πρώτες πόλεις-κράτη δημιουργήθηκαν στα παράλια της **Μικράς Ασίας** στη διάρκεια του Α' ελληνικού αποικισμού.

Στον **ελλαδικό χώρο** ο σχηματισμός των πόλεων-κρατών ήταν διαφορετικός από τα παράλια της Μικράς Ασίας:

- ανεξαρτητοποίηση τμημάτων διαφορετικών φύλων
- ένωση γειτονικών κοινοτήτων σε έναν ενιαίο χώρο
- απόσπαση από διαφορετικές κώμες και συγκρότηση δικής τους ενιαίας διοίκησης

Στις δύο τελευταίες περιπτώσεις κάνουμε λόγο για **συνοικισμό**.

Είναι φανερό λοιπόν, ότι η ίδρυση των πόλεων-κρατών δεν έγινε συγχρόνως και με τον ίδιο τρόπο.

Η ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΟΜΗΡΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Τον 9^ο αιώνα π.Χ. οι ομηρικές κοινότητες παρουσίασαν μία αύξηση του πληθυσμού και αυτό είχε ως συνέπεια μία οικονομική κρίση επειδή υπήρχαν:

- περιορισμένες καλλιεργήσιμες εκτάσεις
- περιορισμένα μέσα εκμετάλλευσης
- συγκέντρωση της γης σε λίγους
- απουσία εργασιακής ειδίκευσης
- έλλειψη άλλων πόρων εκτός της εκμετάλλευσης της γης

Η ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΟΜΗΡΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Αυτή η οικονομική κρίση συνδυάστηκε με:

- τον περιορισμό της βασιλικής εξουσίας
- την αύξηση της δύναμης των ευγενών λόγω της αύξησης κατοχής τους καλλιεργήσιμων εκτάσεων
- την αμφισβήτηση της βασιλικής εξουσίας λόγω της έλλειψης οργανωμένου στρατού

Έτσι οι ευγενείς – λόγω του πλούτου τους – αφιέρωναν τον χρόνο τους στη σωματική άσκηση, στη πνευματική καλλιέργεια, εξέτρεφαν άλογα και βρίσκονταν σε πολεμική ετοιμότητα, γι' αυτό και ονομάστηκαν **ιππείς**.

Παράσταση ιππέων από τη ζωφόρο του Παρθενώνα

Πηγή: <https://www.archaiologia.gr/blog/2012/02/22/πανίσχυροι-αρχαίοι-αριστοκράτες>

Η ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΟΜΗΡΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Η πόλη-κράτος δεν αποτελούνταν μόνο από τους **ιπείς**, αλλά από έναν μεγάλο αριθμό μικρών ή μεσαίων καλλιεργητών ή και ακτημόνων. Αυτοί ήταν γνωστοί με το όνομα **πλήθος, όχλος**, κακοί. Πολλοί από το πλήθος ασχολήθηκαν με την βιοτεχνία, την ναυτιλία και το εμπόριο, **πλούτισαν**, όμως δεν μπόρεσαν να αποκτήσουν ίσα πολιτικά δικαιώματα με τους ιπείς.

Η ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΟΜΗΡΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Η ανάπτυξη των πόλεων-κρατών ήταν πολύ στενά συνδεδεμένη με την **δουλεία**, κι αυτό γιατί οι Αρχαίοι πίστευαν, πως ο **πολίτης** πρέπει να είναι **απαλλαγμένος** από τις εργασίες για να **ασχολείται μόνο με τις υποθέσεις της πόλης και τα κοινά**. Η αύξηση της δουλείας οφειλόταν είτε σε χρέη προς τους ευγενείς, όπως π.χ. στην Αθήνα, είτε σε κατακτητικούς πολέμους, όπως π.χ. στην Σπάρτη.

Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Η οικονομική κρίση της ομηρικής εποχής συνεχίστηκε και στα πρώτα χρόνια της δημιουργίας των πόλεων-κρατών. Η κρίση δεν ήταν δυνατόν να αντιμετωπιστεί στα πλαίσια της κλειστής αγροτικής οικονομίας. Έτσι δόθηκαν οι εξής λύσεις:

- ανάπτυξη της βιοτεχνίας και του εμπορίου
π.χ. Αθήνα
- κατακτητικοί πόλεμοι και εδαφική επέκταση
π.χ. Σπάρτη, Άργος, Ήλιδα
- ίδρυση νέων αποικιών
π.χ. Κόρινθος, Μέγαρα, Χαλκίδα, Μίλητος

Ο ΥΠΟΛΟΙΠΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

Υπήρξαν όμως μεγάλα τμήματα του Ελληνικού Κόσμου που παρέμειναν απομονωμένα και δεν είχαν συχνές επαφές με τους άλλους Έλληνες, όπως π.χ. οι Αρκάδες, οι Αιτωλοί, οι Ακαρνάνες, οι Μακεδόνες, που δεν ακολούθησαν την ίδια οικονομική και κοινωνική πορεία και διατήρησαν την φυλετική τους οργάνωση.